

Brüssel, 14. oktoober 2024
(OR. en)

14480/24

ENV 997
CLIMA 356

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Kuupäev:	14. oktoober 2024
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	14357/24 + COR 1
Teema:	Bioloogilise mitmekesisuse konventsioon: • bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 16. istungjärgu (COP 16) ettevalmistamine • Cartagena bioohutuse protokollis osaliste koosolekuna toimiva bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 11. istungjärgu (COP-MOP 11) ettevalmistamine • geneetilistele ressurssidele juurdepääsu ja nende kasutamisest saadava tulu õiglase ja erapooletu jaotamise Nagoya protokollis osaliste koosolekuna toimiva bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi viienda istungjärgu (COP-MOP 5) ettevalmistamine (Cali, Colombia, 21. oktoober – 1. november 2024) = Nõukogu järeldused

Delegatsioonidele edastatakse lisas 14. oktoobril 2024 toimunud nõukogu 4050. istungil heaks kiidetud nõukogu järeldused eespool nimetatud teemal.

BIOLOOGILISE MITMEKESISUSE KONVENTSIOON

**Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 16. istungjärgu (COP 16)
ettevalmistamine**

**Cartagena bioohutuse protokollis osaliste koosolekuna toimiva bioloogilise mitmekesisuse
konventsiooni osaliste konverentsi 11. istungjärgu (COP-MOP 11) ettevalmistamine**

**Geneetilistele ressurssidele juurdepääsu ja nende kasutamisest saadava tulu õiglase ja
erapooletu jaotamise Nagoya protokollis osaliste koosolekuna toimiva bioloogilise
mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi viienda istungjärgu (COP-MOP 5)
ettevalmistamine**

(Cali, Colombia, 21. oktoober – 1. november 2024)

– Nõukogu järeldused –

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

TULETADES MEELDE nõukogu järeldusi järgmistel teemadel:

- põlisrahvad¹;
- ookeanid ja mered²;
- strateegia „Kestlik biomajandus Euroopas: majanduse, ühiskonna ja keskkonna vaheliste sidemete tugevdamine“³;
- ulatuslikumad meetmed maailma metsade kaitseks ja taastamiseks⁴;

¹ Dok 8814/17.

² Dok 14249/19.

³ Dok 14594/19.

⁴ Dok 15151/19.

- 2020. aasta järgse ülemaailmse bioloogilise mitmekesisuse raamistiku ettevalmistamine – bioloogilise mitmekesisuse konventsioon⁵;
- strateegia „Talust taldrikule“⁶;
- elurikkuse kaitseks on vaja võtta kiireloomulisi meetmeid⁷;
- teeme majanduse taastamise ringluspõhiseks ja keskkonnahoidlikuks⁸;
- liidu keskkonnasäästlike kemikaalide strateegia: aeg tegutseda⁹;
- ELi prioriteedid ÜRO toidusüsteemide 2021. aasta tippkohtumiseks¹⁰;
- uus ELi metsastrateegia aastani 2030¹¹;
- ELi kliimadiplomaatia: Glasgow’ tulemuste rakendamise kiirendamine¹²;
- bioloogilise mitmekesisuse konventsioon: bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 15. istungjärgu (COP 15) ettevalmistamine; Cartagena bioohutuse protokoll osaliste koosolekuna toimiva bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi kümnenda istungjärgu (COP-MOP 10) ettevalmistamine; geneetilistele ressurssidele juurdepääsu ja nende kasutamisest saadava tulu õiglase ja erapooletu jaotamise Nagoya protokoll osaliste koosolekuna toimiva bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi neljanda istungjärgu (COP-MOP 4) (Montréal, Kanada, 7.–19. detsember 2022) ettevalmistamine¹³;
- ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon: Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni (UNFCCC) osaliste konverentsi 28. istungjärgu (COP 28) (Dubai, 30. november – 12. detsember 2023) ettevalmistamine¹⁴;
- biomajanduse pakutavad võimalused praeguseid väljakutseid silmas pidades, pöörates eritähelepanu maapiirkondadele¹⁵;
- roheline diplomaatia¹⁶;

⁵ Dok 15272/19 + COR 1.

⁶ Dok 12099/20.

⁷ Dok 12210/20.

⁸ Dok 13852/20.

⁹ Dok 6941/21.

¹⁰ Dok 9335/21.

¹¹ Dok 13537/21.

¹² Dok 6120/22.

¹³ Dok 13975/22.

¹⁴ Dok 14285/23.

¹⁵ Dok 8406/23.

¹⁶ Dok 7865/24.

- kaheksanda keskkonnaalase tegevusprogrammi vahehindamine – edasised sammud rohelise, õiglase ja kaasava ülemineku suunas kestliku Euroopa jaoks¹⁷;

TOONITADES, et elurikkuse jätkuv vähenemine kujutab endast ülemaailmsed eksistentsiaalseid ohtu inimkonnale, ning RÕHUTADES vajadust ümberkujundavate muudatuste järele selle probleemi lahendamiseks;

OLLES SÜGAVALT MURES elurikkuse vähenemise, ökosüsteemi, maa, vee ja maailmamere seisundi halvenemise, kliimamuutuste ja reostusega seotud globaalsete kriiside omavahelisest seotusest tuleneva tõsise ja kiireloomulise olukorra pärast, samuti elurikkuse jätkuva vähenemise tagajärgede pärast ökosüsteemi teenuste osutamisele ja inimeste heaolule;

RÕHUTADES tungivat vajadust bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni ja selle protokollide täieliku ja tõhusa rakendamise järele;

KINNITADES TAAS Kunmingi-Montréali üleilmse elurikkuse raamistiku (K-M GBF) raames võetud kohustusi, milles seatakse ambitsioonikad eesmärgid ja sihid elurikkuse säilitamiseks ja säästvaks kasutamiseks ning esitatakse põhjalik tegevuskava elurikkuse vähenemise peatamiseks ja tagasipööramiseks 2030. aastaks, et suunata loodus inimeste ja planeedi hüvanguks taastumise teele, RÕHUTAB, et kõik raamistiku osalised, muud valitsused ja sidusrühmad peavad tõhustama oma tegevust ülemaailmsel, piirkondlikul, riiklikul ja kohalikul tasandil, et saavutada K-M GBFi eesmärgid ja sihid;

KINNITADES VEEL KORD Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide võetud kohustust rakendada K-M GBF ning tegeleda kiiresti ja tõhusalt elurikkuse vähenemise otseste ja kaudsete põhjustega, mille jaoks on äärmiselt oluline võtta vastu ja rakendada ajakohastatud või läbivaadatud riiklikud elurikkuse strateegiad ja tegevuskavad ning muud asjakohased vahendid;

RÕHUTAB, et looduse taastamise määrus (EL) 2024/1991, mis jõustus 18. augustil 2024, on ELi ja selle liikmesriikide oluline panus K-M GBFi rakendamisse ning oluline samm looduse hävimise tagasipööramiseks ja Euroopa vastupanuvõime suurendamiseks kliimamuutuste mõju suhtes;

¹⁷ Dok 11326/24.

TUNNISTADES, et nii ühiskond tervikuna kui ka majandus sõltuvad suurel määral elurikkusest ja ökosüsteemi teenustest ning neil on kohustus viia ellu K-M GBFi visioon ja missioon;

TUNNISTADES elurikkuse vähenemise, kliimamuutuste, reostuse ja maa degradeerumise vastastikust sõltuvust; KINNITAB oma pühendumust eesmärgile tegeleda nende hädaolukordadega laiapõhjalisel, integreeritud ja sidusal viisil, mis hõlmab vastastikku kasulikke strateegiaid koos tugevate sotsiaalsete ja keskkonnaalaste kaitsemeetmetega, sealhulgas looduspõhiste lahenduste abil; TOONITAB vajadust käsitleda elurikkuse, kliima, maa, vee ja maailmamere, toidu ning tervise vahelist seost tugeval, tõhusal ja terviklikul viisil; RÕHUTAB vajadust sidusa lähenemisviisi järele elurikkuse vähenemise mitme omavahel seotud teguri suhtes, et vältida selliseid kompromisse või viia miinimumini sellised kompromissid, mis võivad kahjustada K-M GBFi rakendamist;

OLLES TEADLIK asjaolust, et bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 16. istungjärg, Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni (UNFCCC) osaliste konverentsi 29. istungjärg ja kõrbestumise vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni (UNCCD) osaliste konverentsi 16. istungjärg järgnevad vahetult üksteisele, mis annab Rio konventsioonidele ainulaadse võimaluse üksteist vastastikku toetada ning tugevdada K-M GBFi ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 rakendamist ja selle tegevuskava kestliku arengu eesmärkide saavutamist;

TERVITADES Colombia püüdlust tagada, et COP 16 oleks „inimestele suunatud COP“; ning TUNNISTADES, et inimõigustel põhinev lähenemisviis, võrdsus ja sooline võrdõiguslikkus on K-M GBFi rakendamisel kesksel kohal;

TOONITAB, et käesolevates nõukogu järeldustes kasutatakse terminit „põlisrahvad ja kohalikud kogukonnad“ ilma, et see piiraks bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi otsuses XII/12 sisalduvate kokkulepitud terminite jätkuvat kasutamist kuni selleteemaliste läbirääkimiste lõppemiseni;

I PEATÜKK – BIOLOOGILISE MITMEKESISUSE KONVENTSIOON

Toetus Kunmingi-Montréalile üleilmse elurikkuse raamistiku rakendamisele

1. VÄLJENDAB HEAMEELT K-M GBFi puhul kasutatava tõhustatud mitmemõõtmelise lähenemisviisi üle planeerimise, seire, aruandluse ja läbivaatamise suhtes ning konventsiooniosaliste konverentsi otsuse 15/6 üle; ON PÜHENDUNUD eesmärgile võtta COP 16-l vastu kindel, tõhus, läbipaistev ja selge menetlus K-M GBFi rakendamisel tehtud ühiste edusammude ülemaailmseks läbivaatamiseks, et tugevdada rakendamist ja anda stiimul täiendavate kohustuste võtmiseks;
2. ON PÜHENDUNUD KA eesmärgile võtta vastu seireraamistiku ajakohastused, et oleks võimalik mõõta K-M GBFi eesmärkide ja sihtide saavutamise suunas tehtud edusamme; KUTSUB kõiki konventsiooniosalisi TUNGIVALT ÜLES kasutama seda seireraamistikku, eelkõige põhi- ja binaarseid näitajaid seitsmendas ja kaheksandas riiklikus aruandes; ning TEEB ÜLESKUTSE, et sidusrühmad ja asjaomased mitmepoolsed keskkonnalepingud aitaksid kaasa K-M GBFi rakendamisele seeläbi, et nende aruandluse jaoks kasutatakse seireraamistikku;
3. RÕHUTAB, et K-M GBFi tuleks kasutada konventsiooni ja selle protokollide eri organite ja sekretariaadi töö ning eelarve paremini kooskõlla viimiseks, prioriteetide seadmiseks ja tõhusaks juhtimiseks;

Elurikkuse küsimuse süvalaiendamine valdkondade sees ja vahel

4. KORDAB, et bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni ja K-M GBFi eesmärkide edukaks elluviimiseks on ülioluline süvalaiendada elurikkuse küsimust kõigil valitsus- ja ühiskonnatasanditel ja nende vahel ning kõigis poliitikavaldkondades ja sektorites; TEEB ÜLESKUTSE, et COP 16-l lepitaks kokku bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni raames elurikkuse küsimuse süvalaiendamiseks aastani 2030 tehtava töö korralduses, sealhulgas konkreetsete elementidega realistlikus, kuid ambitsioonikas ajakavas;
5. PEAB TERVITATAVAKS elurikkuse suhtes kasutatavat ÜRO ühist lähenemisviisi kui sidusat, süstemaatilist ja ühist jõupingutust K-M GBFi rakendamiseks, hõlbustades elurikkuse küsimuse süvalaiendamist kogu ÜRO süsteemis, ning KUTSUB ÜRO organisatsioone ÜLES jätkama oma vastavate volituste piires elurikkuse suhtes kasutatava ühise lähenemisviisi aktiivset rakendamist;

Suutlikkuse suurendamine ja arendamine ning tehniline ja teaduslik koostöö

6. TOETAB otsust, millega valitakse välja piirkondlikud ja allpiirkondlikud tehnilise ja teadusliku koostöö tugikeskused, mis on peamised vahendid, mis võimaldavad konventsiooniosalistel ja asjaomastel organisatsioonidel, erasektoril, naistel, noortel, põlisrahvastel ja kohalikel kogukondadel ning muudel sidusrühmadel kasutada tõhusalt teaduslikke teadmisi, tehnoloogiat ja innovatsiooni, et toetada K-M GBFi rakendamist;
7. KUTSUB ÜLES tegema otsuse tehnilise ja teadusliku koostöö mehhanismi ülemaailmse koordineerimisüksuse asukoha kohta; ning RÕHUTAB, et selle nõuetekohaseks toimimiseks on vaja piisavat suutlikkust, globaalse elurikkuse teadmuskeskuse abi ning sisukat koostööd piirkondlike ja allpiirkondlike tehnilise ja teadusliku koostöö tugikeskustega tehniliste aspektide osas;
8. RÕHUTAB nii teaduslikest kui ka traditsioonilistest teadmistest koosneva tugeva tõendusbaasi rolli ja tähtsust poliitika kujundamisel ning TOONITAB valitsustevahelise bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteemi teenuseid käsitleva teaduslik-poliitilise foorumi (IPBES) ja valitsustevahelise kliimamuutuste eksperdirühma (IPCC) töö väljundite tähtsust; ning KUTSUB ÜLES veelgi tugevdama koostööd IPBESi ja bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni vahel; VÄLJENDAB HEAMEELT käimasolevate läbirääkimiste üle, millega valmistatakse ette teaduslik-poliitilise eksperdirühma loomist, et aidata kaasa kemikaalide ja jäätmete keskkonnahoidlikule käitlemisele ning vältida reostust vastavalt ÜRO Keskkonnaagentuuri resolutsioonile 5/8;

Teadmushaldus ja teabevõrgustik

9. TOETAB teadmushalduse strateegia vastuvõtmist eesmärgiga toetada K-M GBFi rakendamist ja elurikkusele tegevuste kaudu avaldatava mõju jälgimist;
10. PEAB TERVITATAVAKS teabevõrgustiku tööprogrammi ning eelkõige rolli, mida riiklikud teabekeskused etendavad konventsiooniosaliste ja sidusrühmade toetamisel kogemuste ja parimate tavade jagamise ning tehnilise ja teaduskoostöö edendamise kaudu;

Koostöö muude konventsioonide ja organisatsioonidega

11. ON TUGEVALT PÜHENDUNUD eesmärgile võidelda tulemuslikult ja terviklikult elurikkuse vähenemise, ökosüsteemide, maa, vee ja maailmamere seisundi halvenemise, kliimamuutuste ja reostuse vastu ning KUTSUB seetõttu ÜLES tegema tihedamat ja tõhusamat koostööd ning tugevdama koostoimet kolme Rio konventsiooni ning muude mitmepoolsete lepingute ja algatuste vahel kõikidel tasanditel, muude asjakohaste ÜRO algatuste ja rahvusvaheliste protsessidega, näiteks Berni protsessi kaudu, ning asjaomaste sidusrühmadega, sealhulgas finantsasutustega;
12. KUTSUB ÜLES parandama koostööd bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni, ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja ÜRO kõrbestumise tõkestamise konventsiooni vahel kõigil tasanditel, et rakendada vastavalt K-M GBFi ja Pariisi kokkulepet ning maa degradeerumise neutraalsuse saavutamise sihtprogrammi, sealhulgas kasutades paremini ära Rio konventsioonide ühist kontaktrühma, tõhustades nende konventsiooniosaliste konverentside vahelist koostööd ja koostoimet 2024. aastal ja pärast seda, muu hulgas selleks, et uurida konventsioonide ühise töö potentsiaali; ning tihedama koostöö kaudu riiklikul tasandil, eelkõige riiklike elurikkuse strateegiate ja tegevuskavade, riiklikult kindlaksmääratud panuste, riiklike kohanemiskavade, riiklike tegevusprogrammide, maa degradeerumise neutraalsuse saavutamiseks seatud vabatahtlike riiklike eesmärkide ning riiklike põuakavade väljatöötamisel, läbivaatamisel ja rakendamisel;
13. Julgustab konventsiooniosalisi kiirendama ja laiendama ÜRO Keskkonnaassamblee viienda istungjärgu resolutsioonis 5 määratletud looduspõhiste lahenduste rakendamist;
14. VÄLJENDAB HEAMEELT seoses ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 28. istungjärgu (COP 28) eesistujariigi tehtud COP 28 ühisavaldusega kliima, looduse ja inimeste kohta ning ülemaailmset kokkuvõtet käsitleva otsusega, milles rõhutatakse vajadust kaitsta maismaa- ja mereökosüsteeme, mis toimivad kasvuhoonegaaside sidujate ja reservuaaridena, säilitades elurikkust, sealhulgas peatades 2030. aastaks raadamise ja metsade seisundi halvenemise ning pöörates need suundumused tagasi;
15. JULGUSTAB veelgi tugevdama IPBESi ja IPCC vahelist koostööd seitsmendal hindamisperioodil, nagu seda taotleti IPBESi kümnendal istungjärgul, samuti kemikaalide, jäätmete ja reostuse teaduslik-poliitilise eksperdirühma loomisega seotud tegevust;

Geneetilisi ressursse puudutavad digitaalsed järjestusandmed

16. RÕHUTAB konventsiooniosaliste konverentsi otsuses 15/9 sisalduvate kriteeriumide ja põhimõtete tähtsust ning KINNITAB TAAS, et on valmis aitama kaasa sellele, et määrata COP 16-l kindlaks ja võtta vastu geneetiliste ressurssidega seoses digitaalsete järjestusandmete kasutamisest saadava tulu jaotamise mitmepoolse mehhanismi kasutamise kord, sealhulgas aitama kaasa ülemaailmsele fondile; RÕHUTAB, et iga lahenduse puhul peab säilima avatud juurdepääs digitaalsetele järjestusandmetele, tuleb vältida digitaalsete järjestusandmete jälitamist ja päritoluvastust ning peab olema samal ajal tagatud täielik koostöö konventsiooniosaliste konverentsi otsuses 15/9 kehtestatud kriteeriumidega;
17. RÕHUTAB LISAKS, et digitaalsete järjestusandmete kasutamisest saadava tulu jaotamise mitmepoolse mehhanismi töövalmis seadmise kord peaks olema kohandatav ja vastastikku toetav muude juurdepääsu ja tulu jaotamise vahendite suhtes;
18. TOONITAB, et digitaalsete järjestusandmete alane ülemaailmne fond peaks peamiselt tuginema kõigi riikide erasektori otsestele panustele; ning KINNITAB TAAS, et eelistab vältida fondide vohamist ning minimeerida valitsemis- ja rakenduskulusid;
19. RÕHUTAB, et on oluline tagada, et digitaalsete järjestusandmete kasutamisest saadava tulu jaotamise mitmepoolne mehhanism annaks kindluse ja õigusselguse kõigile digitaalsete järjestusandmete pakkujatele ja kasutajatele ning looks kõigile kasutajatele võrdsed võimalused;
20. RÕHUTAB, et rahastust peaks olema võimalik saada kõigil konventsiooniosalistel ning põlisrahvastel ja kohalikel kogukondadel kõigis riikides, ning TOONITAB, et rahalise tulu väljamaksmine peaks toetama elurikkuse säilitamist ja kestlikku kasutamist, olema prognoositav ja põhinema mitmel kaalutud kriteeriumil;
21. ON JÄTKUVALT valmis kaaluma ja hindama konventsiooniosaliste võimalust laiendada mitmepoolset mehhanismi tulevikus vabatahtlikult geneetilistele ressurssidele, ent COP 16-l tuleks keskenduda digitaalsetele järjestusandmetele; RÕHUTAB, et sellega seoses on oluline tagada, et mitmepoolse mehhanismiga nähakse ette mõtestatud, õiglased ja prognoositavad vahendite väljamaksed kõigile konventsiooniosalistele, tuginedes põhimõttele, et kõik konventsiooniosalised on geneetiliste ressursside pakkujad ja kasutajad;

Vahendite mobiliseerimine ja rahastamismehhanism

22. KORDAB oma pühendumust eesmärgile mobiliseerida vahendeid kõigist allikatest ning viia kõik asjakohased finants- ja eelarvevahendite vood järk-järgult kooskõlla K-M GBFi eesmärkide ja sihtidega;
23. TOETAB Ülemaailmse Keskkonnafondi rolli konventsiooni ja üleilmse elurikkuse raamistiku fondi finantsmehhanismina ning VÄLJENDAB HEAMEELT Ülemaailmse Keskkonnafondi töö vahetulemuste üle, kusjuures kõnealune fond, olles juba saavutanud 69 % oma elurikkuse rahastamise eesmärgist, aitab kaasa bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni jaoks märkimisväärsete rahaliste vahendite edukale eraldamisele ja mobiliseerimisele ning K-M GBFi rakendamisele;
24. VÄLJENDAB HEAMEELT ülemaailmse elurikkuse raamistiku fondi loomise ja kiire töölerakendamise ning sellesse tehtud sissemaksete üle ning JULGUSTAB tegema täiendavaid sissemakseid kõigist allikatest, et tugevdada K-M GBFi rakendamist; MÄRGIB, et seni tehtud töö käigus ei ole leitud tõendeid, mis annaksid tunnistust vajadusest sihtotstarbelise ülemaailmse vahendi järele bioloogilise mitmekesisuse rahastamiseks väljaspool olemasolevaid rahastamisstruktuure;
25. RÕHUTAB, et jõupingutused peaksid keskenduma K-M GBFi rakendamisele, sealhulgas selle eesmärkidele ja sihtidele, mis on seotud vahendite mobiliseerimisega, ning koostööle olemasolevate rahastamisstruktuuridega ja nende optimeerimisega;
26. JULGUSTAB Ülemaailmset Keskkonnafondi jätkama vahendite eraldamise tulemuslikkuse, tõhususe ja läbipaistvuse suurendamist, erasektoripoolse rahastamise võimendamist, segarahastamise edendamist ning uute ja täiendavate vahendite hankimise strateegiate elluviimist;
27. VÄLJENDAB HEAMEELT ka positiivsete suundumuste üle, mis on välja toodud OECD viimastes aruannetes 2022. aasta elurikkuse rahastamise statistika kohta ja mis tuvastati arenguriikidele elurikkusega seoses suunatud rahvusvaheliste rahaliste vahendite kogusummas, JUHTIDES samal ajal TÄHELEPANU allesjäänud probleemidele elurikkuse rahastamise puudujäägi kõrvaldamisel; KUTSUB kõiki riike, kellel on võimalik seda teha, aitama kaasa elurikkuse rahvusvahelisele rahastamisele vastavalt nende asjaomaste võimete dünaamilisele ja arenevale olemusele ning KUTSUB sidusrühmi, sealhulgas era- ja finantssektorit ÜLES suurendama oma panust K-M GBFi rakendamisse ja viima oma finantsvood K-M GBFi kooskõlla;

28. TULETAB MEELDE Euroopa Komisjoni võetud rahalisi kohustusi selle nimel, et kahekordistada elurikkuse välisrahastamine, eriti kõige haavatavamatele riikidele suunatud rahastamine, ning mitme ELi liikmesriigi rahalisi kohustusi; TOONITAB, et EL ja selle liikmesriigid üheskoos on ülekaalukalt suurimad elurikkusega seotud ametliku arenguabi andjad kogu maailmas;
29. RÕHUTAB vajadust uurida võimalusi elurikkuse rahvusvahelise rahastamise kiirendamiseks; ON PÜHENDUNUD täiendavate edusammude tegemisele peamiste lähenemisviiside osas, mida EL kasutab K-M GBFi rakendamise rahvusvahelise rahastamise suhtes COP 17 suunas liikudes, ning kutsub komisjoni üles esitama konkreetseid ettepanekuid seoses ELi seisukohtadega selles küsimuses;
30. RÕHUTAB, et on oluline kasutada lähenemisviisi, mis hõlmaks kogu valitsemissektorit ja kogu ühiskonda, eelkõige luues soodsad tingimused ja investeerimiskeskonnad, et lõimida elurikkusealased meetmed makromajandus- ja eelarvepoliitikasse, sealhulgas eelarvestamise, avaliku sektori investeringute ja hankemenetlustesse;
31. TEEB ÜLESKUTSE, et asjaomaseid lähenemisviise rakendataks veelgi kõigil tasanditel ning kõigi asjaomaste avaliku ja erasektori osalejate poolt, võtmaks meetmeid, et saavutada K-M GBFi eesmärgid ja sihid, mis on seotud vahendite mobiliseerimisega, ning et rakendataks veelgi K-M GBFi jaoks vahendite mobiliseerimise strateegiat; RÕHUTAB, et COP 16 raames on oluline võtta vastu muudetud strateegia vahendite mobiliseerimiseks;
32. TÕSTAB ESILE asjaolu, et elurikkuse eesmärk, mis on sätestatud ELi mitmeaastases finantsraamistikus aastateks 2021–2027, on mõjus vahend elurikkusesse investeerimise soodustamiseks;
33. RÕHUTAB vajadust teha kindlaks elurikkusele kahjulikud toetused ja need järk-järgult kaotada või ümber suunata, alustades kõige kahjulikumatest toetustest, ning laiendada positiivseid stiimuleid ja majanduslikke vahendeid;
34. VÄLJENDAB HEAMEELT seoses riiklike elurikkuse rahastamise kavade ja sarnaste vahendite arvu kasvuga ning Ülemaailmse Keskkonnafondi ja ELi tehnilise toe instrumendi rahalise toetusega;
35. KINNITAB TAAS oma pühendumust eesmärgile luua arenguriikidega tugevaid liite, et toetada riiklike elurikkuse rahastamise kavade rakendamist, sealhulgas nende toetamiseks tehtavaid suutlikkuse suurendamise alaseid jõupingutusi;

Merede ja rannikualade elurikkus

36. TULETAB MEELDE, et ÜRO Peaassamblee resolutsioonis 78/69 kinnitatakse, et ÜRO mereõiguse konventsiooniga (UNCLOS) kehtestatakse õigusraamistik, millele peab vastama kogu ookeanidel ja meredel toimuv tegevus; VÄLJENDAB HEAMEELT selle üle, et UNCLOSi alusel võeti vastu väljaspool riiklikku jurisdiktsiooni olevate alade mere elurikkuse kaitset ja kestlikku kasutamist käsitlev kokkulepe (BBNJ-kokkulepe), ja KUTSUB ÜLES nimetatud kokkuleppe ratifitseerima enne kolmandat ÜRO ookeanikonverentsi, et võimaldada selle kiiret jõustumist kui peamist võimalust edendada K-M GBFi merede ja rannikualade elurikkusega seotud eesmärkide ja sihtide kiiret rakendamist; RÕHUTAB bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni ja BBNJ-kokkuleppe vahelise tulevase koostöö tähtsust, et toetada K-M GBFi, eelkõige selle 3. eesmärgi tõhusat rakendamist;
37. RÕHUTAB, et on oluline võtta vastu ökoloogiliselt või bioloogiliselt oluliste merealade (EBSA) kirjelduste muutmise muudetud kord ja uute alade kirjeldus, tagamaks, et EBSAde menetlus annab jätkuvalt väärtusliku teadusliku panuse K-M GBFi ja BBNJ-kokkuleppe rakendamisse; TOONITAB, et EBSAde menetluse tulemuste puhul tuleks täielikult austada rannikuriikide suveräänsust, suveräänseid õigusi või jurisdiktsiooni, nagu on sätestatud UNCLOSi;
38. RÕHUTAB LISAKS, et on oluline jätkata tööd merede ja rannikualade elurikkust ning saarte elurikkust käsitlevate tööprogrammidega, sealhulgas kiirendada prioriteetsete meetmete, eelkõige korallrahudega seotud meetmete rakendamist, võttes arvesse praegust massilist pleekimist, ning viia lõpule selliste asjakohaste lünkade ja valdkondade kindlaksmääramine, mis vajavad lisatähelepanu K-M GBFi rakendamise toetamiseks;

Muud COP 16-ga seotud küsimused

39. KUTSUB LISAKS ÜLES saavutama sisukaid COP 16 tulemusi muudes olulistes temaatilistes küsimustes, nagu elurikkus ja tervis, sealhulgas elurikkuse ja tervise ülemaailmse tegevuskava vastuvõtmine kooskõlas terviseühitsuse põhimõttega, elurikkus ja kliimamuutused, invasiivsed võõrliigid ja taimekaitse;

Põlisrahvaste ja kohalike kogukondadega seotud küsimused

40. TUNNISTAB põlisrahvaste ja kohalike kogukondade olulist rolli ja panust elurikkuse hoidjana ning elurikkuse säilitamise ja säästva kasutamise seisukohast oluliste traditsiooniliste teadmiste, uuenduste ja tavade hoidjana; ON PÜHENDUNUD nende õiguste, teadmiste ja tavade toetamisele läbi kaasavate ja osalusel põhinevate lähenemisviiside kooskõlas rahvusvaheliste õigusaktidega, sealhulgas ÜRO põlisrahvaste õiguste deklaratsiooni ja rahvusvahelise inimõigustealase õigusega;
41. RÕHUTAB, et on ülioluline töötada artikli 8 punkti j ja sellega seotud sätteid käsitleva uue programmi vastuvõtmise nimel ning leida sobiv lahendus tulevase institutsioonilise korralduse jaoks, mis võimaldaks põlisrahvaste ja kohalike kogukondade täielikku ja tõhusat osalemist bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni protsessides; ning TOETAB uue alalise organi loomist, et kajastada selle küsimuse poliitilist tähtsust ja vajadust järjepidevuse järele, tingimusel et see on kulutõhus ning vastab tulemuslikult ja tõhusalt vajadustele, mis on kindlaks tehtud;
42. KORDAB oma toetust põlisrahvaste õiguste ÜRO deklaratsioonile (ÜRO Peaassamblee resolutsioon 61/295) ja võetud kohustust saavutada selles sätestatud eesmärgid;
43. VÕTAB TEADMISEKS, et COP 16-l käsitletakse ka põlisrahvaste alalise foorumi soovitusi; rõhutab, et terminite, mida praegu bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni kontekstis kasutatakse, nagu lepiti kokku konventsiooniosaliste konverentsi otsuses XII/12, arutamisel tuleks need uuesti läbi vaadata, et viidata „põlisrahvastele ja kohalikele kogukondadele“, kusjuures samal ajal tuleks säilitada konventsiooni terviklikkus ja eesmärgid ning mitte kaotada ega vähendada õigusi, mis praegu põlisrahvastel ja kohalikel kogukondadel on või mille nad võivad tulevikus saada;

Kestlik ja ringluspõhine biomajandus

44. TUNNISTAB, et biomajandus sõltub suurel määral tervetest ja vastupidavatest ökosüsteemidest ning et kestliku ja ringluspõhise biomajanduse arendamisel ja kasutuselevõtmisel tuleks edendada biomajanduse ja elurikkuse vahelist koostoimet;

Sünteetiline bioloogia

45. KINNITAB VEEL KORD oma pühendumust konventsiooniosaliste konverentsi otsusele 14/19, milles käsitletakse vajadust sünteetilise bioloogia uusimate tehnoloogiliste arengute ulatusliku ja korrapärase seire- ja hindamisprotsessi järele, VÄLJENDAB HEAMEELT selle protsessi tulemuste üle ning TOETAB töö tõhusat jätkamist, tuginedes varasematele kogemustele, keskendudes võimalikele positiivsetele ja võimalikele negatiivsetele mõjudele konventsiooni kolme eesmärgi seisukohast, eelistatavalt valdkondadevahelise ajutise tehnilise eksperdirühma poolt, TUNNISTADES samas vajadust edendada suutlikkuse suurendamist ja arendamist, juurdepääsu tehnoloogiale ja tehnosiiret vastastikku kokkulepitud tingimustel ning teadmiste jagamist sünteetilise bioloogia valdkonnas;

II PEATÜKK – CARTAGENA BIOOHUTUSE PROTOKOLL

46. TUNNISTADES Cartagena bioohutuse protokollini ning vastutust ja kahju hüvitamist käsitleva Nagoya-Kuala Lumpur lisaprotokollini olulist rolli K-M GBFi eesmärkide ja asjakohaste sihtide saavutamisel, RÕHUTAB vajadust protokollini täielikult rakendada, tugevdades riiklike bioohutuse raamistikke, võttes vastu usaldusväärsed teaduspõhised riskihindamis- ja riskijuhtimismenetlused, tõhustades suutlikkuse suurendamist ja tehnilist tuge, kasutades teabe jagamiseks bioohutuse teabevõrgustikku ning edendades üldsuse teadlikkust ja sidusrühmade kaasamist;
47. KORDAB, et suutlikkus avastada ja tuvastada geneetiliselt muundatud elusorganisme on oluline element Cartagena bioohutuse protokollini rakendamisel, ning INNUSTAB osalisi jagama bioohutuse teabevõrgustikus aluskirjandust, avastamismeetodeid ja koolitusmaterjale;
48. VÕTAB TEADMISEKS Cartagena bioohutuse protokollini täitmist kontrolliva komitee liikmete 19. koosoleku aruandes esitatud soovitusel ja mureküsimumed ning TUNNISTAB vajadust neid täiendavalt kaaluda;
49. VÄLJENDAB HEAMEELT riskihindamise ja riskijuhtimise ajutise tehnilise eksperdirühma töö üle täiendavate vabatahtlike juhendmaterjalidega, et toetada muudetud geeniülekanedega muundatud elusorganismide juhtumipõhist riskihindamist, ning RÕHUTAB selle kasutamise tähtsust ning selle kohaldatavuse ja kasulikkuse hindamise tähtsust;

50. KORDAB, et Rio keskkonna- ja arengudeklaratsiooni 15. põhimõttes sisalduv ettevaatusprintsip ning teaduspõhine keskkonnariski hindamine on tähtsad muundatud elusorganisme käsitlevate otsuste seisukohast, TOONITAB jätkuvat toetust struktureeritud ja osaliste juhitud protsessile, et teha kindlaks ja prioriseerida konkreetset riskihindamise küsimused, mis võivad vajada kaalumist, ning RÕHUTAB vajadust töötada välja täiendavad vabatahtlikud juhendmaterjalid nende konkreetsete tuvastatud probleemide riskihindamise kohta;

III PEATÜKK – RESSURSSIDELE JUURDEPÄÄSU JA NENDE KASUTAMISEST SAADAVA TULU ÕIGLASE JA ERAPOOLETU JAOTAMISE NAGOYA PROTOKOLL

51. TOONITAB Nagoya protokolli täieliku rakendamise tähtsust, et saavutada K-M GBFi eesmärgid, eelkõige tagamaks, et geneetiliste ressursside kasutamisest saadav tulu jaotatakse õiglaselt ja erapooletult, aidates seeläbi kaasa elurikkuse säilitamisele ja säästvale kasutamisele;
52. RÕHUTAB, et kõik osalised peavad tugevdama oma õiguslikke, haldus- ja poliitikameetmeid, et hõlbustada juurdepääsu geneetilistele ressurssidele ning tagada nende kasutamisest saadava tulu õiglane ja erapooletu jaotamine kooskõlas Nagoya protokolli sätetega;
53. RÕHUTAB, et on oluline suurendada sidusrühmade, sealhulgas põlisrahvaste ning kohalike kogukondade, naiste ja noorte teadlikkust ja suutlikkust seoses nende Nagoya protokollist tulenevate õiguste ja kohustustega, ning on PÜHENDUNUD eesmärgile võtta vastu Nagoya protokolli käsitlev suutlikkuse suurendamise ja arengu tegevuskava.